

Groos »Die Spiele der Thiere« című művében az állatjátékoknak több osztályát különbözteti meg; minket csak a »kísérletezés«, mozgás-játékok, vadász-játékok és harc-játékok érdekelnek.

A mikor a kis kutya rájön, hogy neki lába és szája van, első dolga megpróbálni, vajjon a szájába tudja-e venni a lábát; először csak a mellsőket, később a hátsókat is, miközben a legképtelenebb helyzetekbe kerül s komikus komolyságával, valóságos ügybuzgalmával derűtlenséget kelt még a kevésbé fogékony lelkűek kedélyében is. Mikor először sikerül megállni a négy lábán, rögtön megpróbálja, hogy tudna-e három lábon is állni? A vakmerő kísérletet természetesen megghiúsítja a gravitáció s a kis kutya egy tapasztalattal és ijedtséggel gazdagabban bújik anyjához.

Mikor már biztosan áll, megpróbálja a helyváltoztatást; eleintén sohase jut oda, a hova menni akart, — félrehúzott pófácskája ki is fejezi nagy boszankodását, — a gyakorlat azonban mesterré tesz s néhány nap múlva már teljesen céltudatosan tudja végrehajtani mozgásait.

Ilyenkor jönnek azután a komplikáltabb kísérletek. Például egy rudat átlépni, egy lépcsőre felmászni, egy papirdarabot széttépni s az Isten tudja, mi mindenféle céltalannak látszó bohóság, mely azonban mind igen fontos, mert általa tanulja meg az állat, hogy mire alkalmasak végtagjai, mire vállalkozhatik, mily akadályokat képes leküzdeni, mitől kell óvakodnia, stb.

Nagy szerepe van ebben a kísérletezésben a rombolási hajlamnak. Elkezdve a papirdarab széttépésétől, egész a butordarab rácsálásáig, mindent megkísért a jóvérű kis kutya.

Így van ez azonban más állatoknál is. Beckmann érdekesen írja le mosó-medvéjének kísérletező játékait. Az alvást és pihenést kivéve, sohasem volt nyugta. Most rettenetesen komoly pófával egy szalmaszálat akar az

orrára kötni, a következő perczben már azt próbálgatja, hogy le tudná-e ő harapni a vakolatot az ólja mellett levő falról? Látható öröme a vakolat enged s csakhamar egész tégladarabokat szed ki, mikor azután belefárad, büszkén ül le a törmelékre, szinte fújva a kimerítő munka után. Most észrevesz egy dézsa vizet. Ezt már okvetlenül meg kell tapasztalnia s miután óvatosan megvizsgálta a víz mélységét s más efféle fontos körülményeket, szerez valami mosni valót, pl. valami tüveget s nagy buzgalommal nekilát a pancsolásnak.

Mennyi mindent tapasztal ilyenkor az állat, hányféle izomműködést végez ily rövid idő alatt! — s izmait kétségtelenül jelentékenyen edzi.

A rombolási vágy kielégítése — végelemzésben ez is a »kísérletezés« rovatba tartozik, — majdnem mindig jelentékeny izommunkát kíván s kétségtelenül igen hatatos eszköze az állatok testedzésének.

Ismeretes például a papagályok szenvedélyes rombolási vágya. Linden alaposan megfigyelte őket s derült hangon írja le, hogy nem tudott már milyen evőcsészét adni kakadúinak, mert azok még a vascsészéket is tönkretették; hiába voltak azok srófokkal a kaliczkához erősítve, az ördögös kakadúk rájöttek a csavar törvényére. Brehm is említi, hogy a kakadúk nemcsak deszkákat, de még 1 mm. vastag bádoglemezeket is összegyűrnek és elrontanak.

Micsoda testedző munkát végzett az az elefánt, mely — mint Scheitlin írja, — őrének lakásából, — persze az őr távollétében — minden holmit, asztalt, széket, ágyat stb., egyszóval mindent kihordott, halomra hányt s az egésznek tetejébe kapaszkodva, mindent szétaposott. Utána persze egykedvű pófával sétált, mintha semmiről se tudna.

Az említetteknel még nagyobb szerepük van a testedzésben az u. n. mozgási játékoknak. Itt is egy-

Őszi kép.

Hervadni tér a rét ez-er virága,
A tölgyek alján bús avar zörög;
Sötét viharok szárnyalobbanása
Azt súgja, hogy itt semmi nincs örök.
A napsugár csak eltévedt bolyongó,
Ki visszavágyik szép honába már
És véle száll el minden kis csapongó,
Dalolva síró, örvendő madár.

A játszi lepke megfakult színével
A fának korhadt törzsökére ül,
Nem lengi többé pajzán kedvteléssel
A hervadó virágokat körül.
Elköltözött az erdő rejtekéből
A víg rigó, a bús kis csalogány . . .
Mi kandikál a lég nehéz ködéből?
Az elhagyottság, vad, sivár magány!

Mindenki bús, mindenki sóhajában
A nagy halál, a hervadás beszél
S zizeg magának méla síri dalban
A szétszóródó, gyenge kis levél.
A természet halála mély nyomot vés
Szívünkbe, ámdé ott a nagy vigasz,
Hogy él még fenn az alkotó, az Isten,
Hogy lesz még nap, virág, lomb, új tavasz.

Ruff Andor.



Vadkan-lesen.

„A TERMÉSZET“ eredeti tárczája.

A múlt kedves emlékei felett jól esik néha elmerengeni, s a képzelet szárnyain behatolni az idők köd-fátyollal borított enyészetébe, álmodni a boldog órákról, nem törődve a jelen ezernyi bajaival, mosolyogni a boldogságtól, melyet a szabad természet ölen átélvezenk!

Ezeknek a szép emlékeknek szentelem a jelen sorokat.

* * *

Egy szép őszi napon X. szomszédos község bírájától rövid értesítést kaptam, melyben mint az ottani vadászterület egyik bérlőjét tudósított, hogy a vaddisznók nagyon garázdálkodnak, sőt éjjelenként a községhez egész közel eső kukoriczásokat is szelencseltetik, rövid idő alatt megsemmisítve a szegény falusi ember téli egzisztenciáját.

Azonnal értesítettem néhány puskás barátomat s rövid pár órai összeszedelőzködés után útra készen álltunk.

Délután 3 óra lehetett, mikor a kis viczinálissal X. községbe érkeztünk. Első dolgunk volt felkeresni a bíró urat, hogy most már bővebb információkat kaphassunk tőle az állapotokról.